

هاوثة يمانى رِ اطوزەر بۇ ئىكھاتە كان... ئاسۆي ضارە سقرە بۇ قەيرانە كانى عىراق

عىراق لى شايستىيى ھەل بىزاردىكى نوي نىك دەبىتتە، بەجۇرىك لى رويى تەبىرە و بەجىھەنەنە ھاشىتە ئىشەنە كانىتى، بەلام لى كاتوسات و ناواندا جياواز. سونكى ھەل بىزاردىكى ئايىندە بەرەھەندە ضارە نوسازە كانىيە ھەرۈھا بە تانا كانى يە كلابىكرىنە ۋە قۇناغە كەۋە لى سەر طواستە ۋە عىراق ۋە ستاۋە بۇ قۇناغىكى ھىمىنتر و ئەطەر دەستەي بەر يەۋە بردنى قەيرانە كان شىكى باش بىكەن، ھەرۈھا ئەطەر ئىشەۋانەي ئەۋە بىت ئەۋا دۇخە كە زياتر ئىشە و ھەل كشاوتر دەبىت. كە ئىم ھەل بىزاردىكى كۇمەلەيىك دوورر وانى (الاستىراف) ھەيە لى ۋاۋە رەداين كە دروستىن، كە تىيدا ئاۋا بونى ھىزى سىاسى ھەيە و ھەل كشانى ھىزى تىرش، سقرە راي تەرخانكردى ئىطەي ھىزى سىاسى كارا لى دىمەنە كەدا، بەلام شىۋازى ھەل بىزاردىكى ھەرضۇنىك بىت دەرضە كەشى ضى بىت، ئەۋا لى سقرىتى ۋە لامىكى تىرۋتە سەل بۇ ئەۋ نىشانەي ئىسبارە بدۇزىتتە كە ناۋە رۇكە كەي دەلەيت: " ضى دەبىت ئەطەر سوۋىن بۇ ھەل بىزاردىكى ئىشەۋخت، تەبىرە ۋە كرىن لى ھەل بىزاردىكى كۇتاي بىت بەبى ئەۋەي سور ھەل طەر ان و طىر انەۋەي متمانەي ھالائى بە سىستىمىكى سىياسىي دىموكراسى لى تانا دا نە بوو. ئەۋ ضارە سقرەي ئىمە بۇ قەيرانە عىراقىيە كە دەبىن ھەمان ئەۋ ضارە سقرەي كە لى ماۋە كانى رابردودا ئىشەنمازىمان كرىبوو، لى لايەن كوتلە سىياسىيە كانەۋە رويى رە تىكرىنە ۋە بۇۋە بە ھۇي مەزاجى سىياسىي كە ئەۋ دەمە باۋى ھە بوو، سونكى كوتلە سىياسىيە كان لى سقرە كەشى دە ترسان، بە بىركرىنە ۋە لى ناۋە سىندوقە كەدا ئارەزوۋى ھەمىشەي بىركرىنە ۋە بان ھە بوو نەك لى دەرەۋەي. لى سقرە ئىمە بىنە ماىە ئىمە ۋاى دەبىن كە ضارە سقرە كە لى ئىكھەنەنى ھاشىتە يمانىيەكى رِ اطوزەرى ئىكھاتە كاندا بۇ ھەل بىزاردىكى خۇي مەلاس داۋە، نويىنەر طلشت بىت، تىر وانىن و ئىرادەي نىشتمانىيە بىت، تاناي ئىكەۋە لى كانەۋەي كەلەنە كانى نىۋان جە ماۋەرى طلشتى و رىكخەرى سىياسىيە كانى ھەبىت و لى تانا دا بىت كرىكىكى كارى ھاشىتە لى سىستىمى سىياسىي ئىكھەنە بىت لى سقرە بىنە ماى بىرۇكەي (دۇستايەتى) ئىمان) و نەبارىتى). " لى رىي ئەۋ ھىزانەي ئىش ھەل بىزاردىكى لى سقرە ئاراستەي لى بەر يەۋە بردنى دەۋلەتدا رىككە ۋە بىت، كە ئەمەش بە تەۋاۋى تويەكى جياۋازى ھاشىتە يمانىيە كانە كە دۋاى ھەل بىزاردىكى ئىكە ھىنرىن، ئەۋەشى كە فاكترى ھاشىتە نىۋان ھە موۋان دەبىت بىرئىيە لى سۇنىتى دابە شكردى دەسەلات بە ئىي زىمانى شايستەي ھەل بىزاردىكى. بەلام ھاشىتە يمانى رِ اطوزەرى ئىكھاتە كان، ئەۋە ضارەۋىكە... نويىنەر انى ھىزە سىياسىيە كان بە شدارى تىدا دەكەن لى طلشت طۇرە نە كانەۋە، ھىزانەي كورسايەكى سىياسىي و كۇمەلەيەتى، ھەرۈھا مەدوۋىيەكى كۇششكارى رويى شانبەشەنى ھىزە ھەل قولاۋە كانى بزوتتەۋەي تىرشىيان ھەبىت، كە تانا كانى سۋاۋىدىرى دەكەن لى سقرە ضەستەندى نويىنەر بىت كرىنى سىياسىي خۇي لى قۇناغى داھا توودا. ئىكھەنەنى ھاشىتە يمانىيەكى رِ اطوزەرى بەر يەۋە ندى ئىكھەنەنى ھاشىتە يمانىيەكى تىرى ھاشىتەۋەي خۇي دەسە ئىنەت، بە مجۇرە

تۆكمە كردي طەيشتن بە ئامانجە ئارەزوومە ندانەكە ، ھەتا يەكەك لە ھاوئە پمان نىيەتتە زۆرینەي ئەرلە مان بىاتەو و حكومت ئىكھەي نىيەت و ھەرسى سەرۇكا يەتتەكە دەستنىشان بكات، ھەرەو كو تواناي ئەوئەي دە بىت زەمىنەيەكەي طونجاو بۇ ساكسازىيەكەي ئاروومە ندانە دەستە بەر بكات، لە ئىش ھە مووشيانەو و ر استاندى دەستور و نوپە كر دىنەوئەي سىستەمى سىياسى بە ئىي داخوازىيە كانى قۇناغە نوپەكە . ھاوئە پمان نىيەت ر اطوزەر بۇ ئىكھەتە كان وا لە دە نطدەر دەكات ھەل بەردەيەكەي تە ندروست بكات و ھانى دەدات بۇ بەشدارىكردن، بەمەش دۇخى بەرنامەي ھەل بەردى سواو و كۆئىكراوئەي دروشمە دووبارە كان كۆتايى ئىدە ھەي نىيەت كە دە بىتە ھۆي زىاد كر دى نائومىدى لاي دە نطدەر . بەلە بەر سواو طر تى ئەوئەي كە ئىكھەن نانى ھاوئە پمان نىيەت نىشتمانى كۆك، بەشەوئەيەكەي ر وون لىئەرسراوئەي ر استە قىنە لە سەر كەوتن و شكستە كان دىارى دەكات . طومانى تىدا نىيە كە ھاوئە پمان نىيەت ر اطوزەر ھەل بەردى ئرۇدەيەكەي سىياسى نىشتمانىيە طەوورە نوپە نەرايەتەي دەكات، دە بىتە دە رىر ئىنسىتە طشتىيەكە كە عىراقىيە كان لەسەر كۆك دەن، لەسەر و ھە مووشيانەو (ھاوئە پمان و ھاوئە پمان ھەل و بەدەستە پمانى خزمەت تووئەي طشتى) ، ھەرەو ھا ئەم ھاوئە پمان نىيەتتە ئارەزوومە ندانەيە كار دەكات بۇ ئىشكەش كر دى نىيەتتە خزمەتكارى ملىلەتەكەي بىت، ئەمەش ضارە سەر يەكە لە قولايى قۇناغە ئىستەن و قەيرانە كانىيەو ھەل قولاو، ئەمەش لە ھە مان كاتدا كرۇكەكە بۇ ضارە سەر يەكە طەوورە تى قۇناغە دا ھا توو . ھە ندىك لەر ووي سىياسىيەو سىد لەم ئىشنىبازە نابىن، بە تايەت ئەو ھەزانەي ھەر لە سالى (2003) ەو ر اھا توون لەسەر مەلە كر دى لە قولايى ئەو شوپە نەنەدا كە لەر ووي سىياسىيەو دا بر اون، ھەرەو ھا لە وانەيە لە طەل ئارەزوو نىو دە ولە تىي و ھە رىمە يەتتە كاندا نە طونجىت و كارىطەري لەسەر دۇخى عىراقىيە بكات و كارىبكات لە وانەيە كە ر اھا توون لە طەل عىراقدا مامەلە بەن بە ئىي ھاو كىشەي نواندى طۇرە ئانە عىراقىيەكە . ھاوئە پمان نىيەت ر اطوزەر ئىكھەتە كان ھاوئە پمان نىيەتتە بە ھەز دا دە مەز رىيەت و ھاو كىشەي ھەشتەوئەي ھە مووان بۇ ئىطە سىياسىيەكەي بە ئارىزراوئەي دە ھەل بەر تەوئە بى ئەوئەي بوو بەكە سانى تر بدات كە ئىشنىبەوون و رۇلە كان ئال و طۇر ئىكەن، كە سانىك ھەن بۇ ئىطە يەكە لىئەرسراوئەي كان دىكراوئە كەزى رە تىكر دۇتەو، نەك لە بەر تەوئە لە سىطىيەكە يدا ياخود بە جى ھەنە كانىدا لەكە يەك ھە بىت، بەلە كو لە بەر تەوئەي شىاو و لى ھا توو بوو و خاوەن توانا بوو تر ساوئە كە لە ھەل بەردىنەكە دا ئىشە نط بىت . ضارە سەرە خوازىيارە كان بۇ قەيرانەكەي عىراق دە بىت لە ئاستى ر كە بىرەيە كاندا بىت، بەشەوئەيەكە لە تەوانادا نىيە ر ووبە ر ووي ر كە بىرەيە طەوورە كان بە ضارە سەر يەتتە كر دى بكرىت و لە خولىكەوئە بۇ خولىكەي تر بسور يەتتەو و دە رىكرىت . ئەوئەي لە دىمە نى بزاوتى تشرىن بىنرا لە جە ماوئە رىكەي نارازى لە سروشتى سىستەمەكە و ھەل سوكەوتى سىياسىيە كان لە طەل لايە نى زۆرینەي ھاسۇر لە طەل بزوتتەوئەكە دا، ھەرەو ھا زىدەر يە بالاي ئىشتىوان بۇ داخوازى ساكسازى و بەرە نطارى طە نەلەي، ئامادە يەكە دە نط بلەند بوو لەسەر ئەو ئىوئەستىيەكە ضارە سەرەكە ھاوشىوئە بوو بە دەستوئە ر دانىكە نەشتە رطە رىيانە، لە طەل جە ختكر دىنەوئە لەوئە كە كوتلەي ر اطوزەر ناتوانىت دوور كە وىتەوئە لە ھاو كىشەي (دە ولەت و نادە ولەت) ضونكە بەكەم/ تە قەلا دەدات بۇ طەيشتنى ئامادە بە ھەل سوكەوتى نوپە نە رىكەي تە ندروست، تىبىنى دە كرىت كە خوپە ندىنەوئە طۇرە ئانى سىياسى عىراقى كە بىر يار دەدات لەسەر ئەوئەي كە ھىض كوتلەيەكە تواناي ئەوئەي نىيە بطاتە يە كلايكر دىنەوئە ھەل بەردىنەكە (نىو + يەك)، ئەمەش ئەو دە ھەستىيەت ھە موو ئىوئەستىيە بە ھە مووانە، لە بەر تەوئە بۇضى كات بە فىر وئەدە ن و خوپە ندىنەوئەكەي دروست بۇ قۇناغەكە و ئىوئەستىيە كانى نەكە ن، بۇ ضارە سەر يەكە كۆتايى خۇئامادە بەكە ن ، كە تىدا كىبە ركى بۇ خزمەتەي عىراق و ملىلەتەكەي بىت لەسەر بىنە ماي ھاوئە پمان و ئرۇدەي نىشتمانى؟

عمارة حة كيم

سەرۆكى هاوثة بما نيّتي عيراقية كان